

KAUSTINEN 2 Kangas

Kivikautisen asuinpaikan
koekaivaus ja kartoitus
Matti Bergström 1984

KAUSTINEN 2 Kangas

Arkistotietoja

Kunta: Kaustinen

Kylä: Kausti, Ylijoen kyläryhmä

Tila: Muinaisjäännösalue ulottuu usean tilan alueelle

9:28 Jokela, omistaa Väinö Puumalan kuolinpesä ja Taimi ym.

os. 69600 KAUSTINEN

10:62 Kivisyryjä, omistaa Aaro Leevi Kaustinen, 69600 KAUSTINEN

10:82 Luomala, omistaa Pentti Luomala, 69600 KAUSTINEN

10:108 Kotirinne, omistaa Tapio Luomala, 69600 KAUSTINEN

11:10 Kaustinen, omistajia 25

11:12/2 Kämpälämäki, omistaa Ilona Jylhän kuolinpesä, asiain-
hoitaja Vilho Jylhä, Sahatie 12 B 27, 01650 VANTAA12:56 Ala-Sihvola, omistaa Paavo Helistö, Karhusuonkatu 9,
02810 ESPOO

12:61/1

12:63

13:51 Ketola, omistaa Kalevi Saarikettu, 69600 KAUSTINEN

30:2 Mäkiavaara, omistaa Veijo Jylhä, Muroleenkatu 14 A 10
33720 TAMPERE

30:3 Kotiranta, omistaa Jukka Jylhä, Halkokari 19, 67100 KOKKOLA

Aikaisemmat tutkimukset: Tarkastus M. Ahvenlampi (Kaustinen II) 1971
Inventointi, M. Torvinen (Kaustinen 2) 1983Alueelta saadut löydöt: 10309:2, 22082:1- , Kaustisen kunnallinen
keskikoulu (numerotta kirves), 22491:1-56

Kertomukseen liittyvät karttaliitteet:

Ote peruskartasta 1:20000 2323 08 (1978) A4 s. 5

Ote peruskartan suurenoksesta 1:4000 A3 s. 6

Karttaliite 1:2000 muinaisjäännösalueesta A2 s. 7

Kertomukseen liittyvät diapositiivit 8517 - 8523.

Luettelot kertomukseen liittyvistä kartoista ja diapositiiveista
on sivulla 4.

Tehtävänä Kaustisen Kankaalla oli selvittää kivikautisen asuinpaikan laajuus sekä määrätä asuinpaikan ja sorakuopan välinen raja eli alue, miltä voitaisiin välittömästi alkaa ottaa soraa. Työ suoritettiin 25.6.- 6.7. välisenä aikana ja samalla suoritettiin Kaustisella muutamia muita koekaivauksia ja tarkistuksia. Apunani toimi tutkija Juha Laurén sekä Kaustisen kunnan palkkaamina työllisyysvoin kahdeksan kaivausapulaista. Kunnan maksamia palkka- ym. kuluja oli yhteensä 11 969,88 markkaa.

Alueen topografiasta ja tutkimushistoriasta ks. lähemmin M. Torvisen inventointikertomusta 1983.

Alueen tutkimus

Alueen tutkiminen suoritettiin tekemällä koekuoppia keskimäärin 10 metrin välein, paikoin tiheämminkin. Koekuoppien teko aloitettiin nykyisen sorakuopan alueelta kohti jokea sekä edelleen joen suuntaisena runsaan kilometrin matkalla. Alueen läpi kulkevalta tieltä poimittiin myös runsaasti kvartseja. Alueella oli myös muutamia paljaaksi kuorittuja kohtia soranäytteiden ottoa varten ja näillä kohdilla voitiin suorittaa hejman koekuoppaa laajempialaisia tutkimuksia. Alueella on runsaasti, varsinkin sen länsiosassa, suurehkoja matalia painanteita, mitkä muistuttavat kivikautisen asumuksen pohjaa. Muutamia näistä tehtiin myös koekuoppia, mutta näistä ei tavattu mitään löytöjä, lukuunottamatta kuoppaa, mihin tehtiin kuopan halki menevä koeoja. Tästä ojasta saatiin muutamia kvartseja, kivilaji-iskoksia ja keramiikan pala.

Maaperä koekuopissa näytti usiemmiten melko puhtaalta, punertavaa asuinpaikan kulttuurimaata sen sijaan oli niissä löytöpaikoissa, joista saatiin keramiikkaa; erityisen runsaasti tonttien 10:62 ja 10:82 välisellä raja-alueella. Kulttuurimaakerros tai löytökerros oli vahvuudeltaan vaihteleva, keskimäärin 10-15 cm, paikoin jopa 30 cm. Merkittävimmät löydöskeskittymät olivat juuri edellä mainittujen tonttien alueilla sekä tontin 10:108 alueella ja asuinpaikka-alueen kaakkoispäässä Silvolan talon ympäristössä olevassa metsässä ja pellolla. Asuinkuoppa-alue taas sijoittuu pääasiassa tonttien 10:62 ja 10:82 alueelle. Asuinkuoppia ei kartoitettu tarkemmin kartalle huonon sään ja kiireellisten töitten vuoksi.

Tutkimuksen tulos

Asuinpaikka-alueen laajuus pystyttiin määrittämään melko tarkkaan, ks. tarkemmin oheisia karttoja. Samoin pystyttiin määrittämään asuinpaikka-alueelta löytörikkaammat ja löytököyhimmät alueet. Merkittävää on, että varsinaista asuinpaikkaa on todennäköisesti tuhottu aiemmin soranotossa hyvin vähän eikä alueen halki kulkeva tiekään ole pahemmin tuhonnut paikkaa. Kyseessä on siis harvinaisen hyväkuntoinen kivikautinen asuinpaikka.

Tässä vaiheessa voitiin sallia soranotto niiltä alueilta, missä ei tavattu asuinpaikkalöytöjä ja maastoon myös paalutettiin asuinpaikan raja tontin 10:62 alueelle. Raja osoitettiin maastossa maanomistajalle rauhoitetun alueen selventämiseksi. Ilmeisesti kuitenkin tulee olemaan paineita laajentaa soranottoa, ja tällöin tulee aiheelliseksi tutkimuksen suorittaminen em. tontin alueella. Mielestäni alue on siinä määrin merkittävä, että tutkimatta siitä ei voida luovuttaa soranottoon mitään osaa.

Helsingissä marraskuun 19 päivänä 1984

Tutkija

Matti Bergström

Kertomukseen liittyvät kartat:

- Ote peruskartasta 1:20000 2323 08 (1978) A4 s.5
 - kartasta ilmenee asuinpaikka-alueen sijainti ja laajuus
- Ote peruskartan suurennoksesta 1:4000 A3 s.6
 - kartasta ilmenee asuinpaikan laajuus, löytörikkaimmat alueet, sekä tilanrajat kesän 1984 tilanteen mukaan
- Yleiskartta 1:2000 A2 s.7
 - kartasta ilmenee rikkaimmat löytöalueet, tilanrajat rajapyykkeineen (osa piirretty peruskartan mukaan), rauhoitetun alueen raja tontilla 10:62
 (kartoitetun alueen kaakkoispäässä saattaa olla virhettä jonkin verran, koska paikalla oli melko tiheää puustoa ja kartoitusvälineistömme oli varsin puutteellista)

Kertomukseen liittyvät diapositiivit:

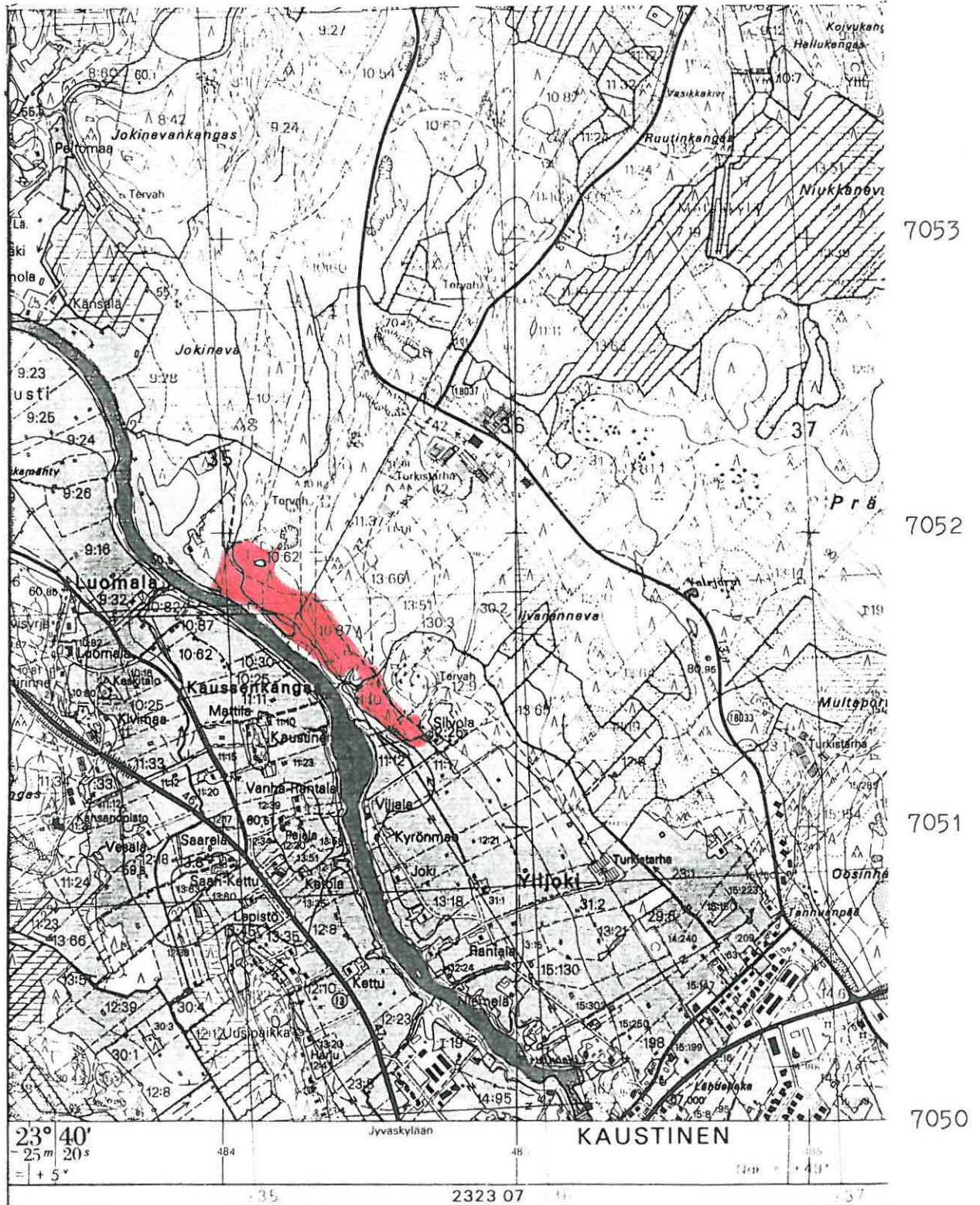
dianumero	kuva-aihe
8517	Näkymä sorakuoppaan, taustalla oleva hakkuuaukea on kivi-kautista asuinpaikkaa. Kuvattu pohjoisesta.
8518	Hakkuuaukea etelästä. Sorakuoppaa ei näy tässä kuvassa korkeamman maaston peittäessä sen, mutta se sijaitsee taustalla näkyvästä metsänreunasta etualalle päin. Etualalla painaumia.
8519	Yleiskuva hakkuuaukealta, missä näkyy pari asuinuopiksi oletettua painannetta. Kuvattu lounaasta alueen eteläosan poikki kulkevalta tieltä.
8520	Kuten edellä, mutta näkyvissä on laajempi alue.
8521	Suurehko painanne (= asuinuoppa?). Hakkuualueen länsilaidassa. Kaikki eo. diat on kuvattu tontin 10:62 alueelta.
8522	Tontilla 10:62 sorakuoppa-alueen pohjoispuolella oleva tervahauta. Kuvassa näkyy hyvin tervan lasku-uoma. Kuvattu etelästä.
8523	Kuten edellä, mutta hieman eri kuvakulmasta.

KAUSTINEN 2 Kangas

Matti Bergström 1984

Ote peruskartasta 1:20000 2323 08 TASTULA (1978)

-tutkimusalue (=kivikautinen asuinpaikka) merkitty punella

KAUSTINEN 2 Kangas

MATTI BERGSTROM 1984

YLEISKARTTA 1:2000
Kartoitus J.Laurén

0 20 40 60 80 100 m

- K = runsaasti keramiikkaa
 - X = " kvartsia
 - f = piita
 - TX = taitta ja kvartsikivi
 - ⊗ = kivikko
 - = maastossa havaittu rajapyykki ja sen numero
 - = peruskartan mukaan mitattu rajapyykki
 - - - = tilanraja
 - - - = rauhoitetun alueen raja (eteläpuoli asuinpaikkaa)
- tonilla 10-62
ab. = pienet kirjaimet viittaavat pöluetteilon loyloalueisiin
paanumero on 22491

